

Databank voor internationaal jongerenzorg

Bondsrepubliek Duitsland

(bron: CIA World Factbook)

© IJAB
Godesberger Allee 142 – 148, 53175 Bonn
Dezember 2008

1 Algemeen	3
2 Algemene voorwaarden van de jongerenzorg.....	4
2.1 Situatie van kinderen en jongeren	4
2.1.1 Cultuur een leefmodellen	4
2.1.2 Werkeloosheid.....	5
2.1.3 Criminaliteit.....	5
2.1.4 Drugs.....	6
2.2 Wettelijke basis	7
2.2.1 Relevante wetten.....	7
2.2.2 Wettelijke bestemmingen met betrekking tot de leeftijd.....	7
2.3 Kinder- en jongerenpolitieke structuren	8
2.3.1 Relevante ministeries en hun bevoegdheden	8
2.3.2 Nationale en regionale kinderen- en jongerenraadscolleges.....	9
2.3.3 Kinderen- en jongerenpolitieke inrichtingen en hun bevoegdheden	10
2.3.4 Kinderen- en jongerenpolitieke accenten	10
2.3.5 Actieprogramma's.....	11
2.4 Financiering	11
2.4.1 Nationale bevordering/stimulering door de staat	11
2.4.2 Particuliere en andere financieringsmogelijkheden	12
3 Kinder- en jeugdhulp in de praktijk.....	12
3.1 Jongerenverenigingen.....	12
3.1.1 Overzicht van de structuren van het jongerenverenigingsarbeid	12
3.1.2 Jongerenverenigingen op supraregionaal niveau	13
3.3 Culturele opvoeding	13
3.4 Sport	14
3.5 Jongerenzorg en hulp voor kinderen	15
3.6 Activiteiten voor kinderen en jongeren binnen confessionele groeperingen.....	15
3.7 Integratie van kinderen en jongeren met een allochtoon achtergrond	16
3.8 Jongereninformatie	17
3.8.1 Informatie- een adviescentra voor kinderen en jongeren	17
3.8.2 Kinderen- en jongerenmedia	18
3.8.3 Internationale coöperatie	19
3.9 Kinderen en jongeren op reis	19
3.9.1 Reisgedrag van kinderen en jongeren	19
3.9.2 Jeugdherbergen en andere accommodatie	20
3.9.3 Tips en informatie voor op reis.....	20
3.10 Internationaal jongerenzorg.....	20
3.10.1 Centrale inrichtingen.....	20
3.10.2 Samenwerking met Duitsland	21
3.10.3 Internationale samenwerking	21
4 Verder	22
4.1 Documenten	22
4.2 Literatuur.....	22
4.3 Adressen.....	23

1 Algemeen

Een samenvatting van relevante links, die een overzicht over land en bewoners geven:

<http://www.deutschland.de> (het officiële en onafhankelijke portaal van de Bondsrepubliek Duitsland in opdracht van het Presse- und Informationsamt der Bundesregierung)

<http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de> (Handboek Duitsland van het Ministerie van Buitenlandse Zaken), verschillende talen)

<http://www.magazine-deutschland.de> (Duitsland-magazin voor politiek, cultuur, economie en wetenschap. Uitgegeven door de Societäts-Verlag Frankfurt am Main in in samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Bondsregering)

<http://de.wikipedia.org/wiki/Deutschland>

<http://www.destatis.de>

Inwoners: 82 531 671 (Stand: 31.12.2003), aandeel buitenlandse bevolking: 8,8 %

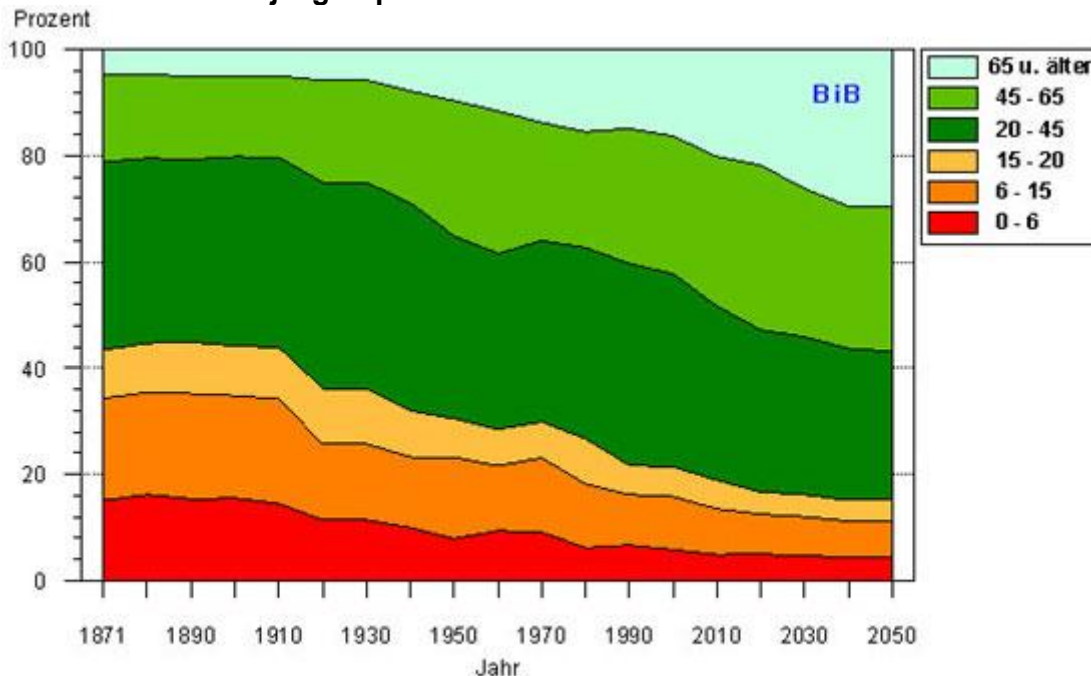
Hoofdstad: Berlijn

Belangrijke steden: Hamburg, München, Keulen, Frankfurt, Stuttgart, Bremen, Bonn, Munster, Essen

Officiële taal: Duits, talen van minderheden: Fries, Sorbisch, Deens en Romanes

Bruto nationaal product: 2446,78 miljard euro

Structuur van leeftijdsgroepen:

Datenquelle: Statistisches Bundesamt und Bundesministerium des Innern; eigene Berechnungen

Bevolkingsgroei: verhoging van gemiddelde levensverwachting, voortdurend laag geboortecijfer. Aandeel jongeren in de totale bevolking dalend, aandeel bejaarden groeit.

Bestuur: Democratisch-parlementair bondsstaat, 16 deelstaten.

Staatshoofd: Bondspresident Horst Köhler, hoofd van de regering: Bondskanselier Dr. Angela Merkel

Godsdienst: christenen 62,6% (katholiek 31,5%, protestant 31,1%); islamitisch 3,9%; joods 0,1%

Meer data:

werkloosheid: 8,2% (projectie voor 2008)

inflatie: 2,8% (02/08)

internationaal gemeenschap: Verenigde Naties, NAVO, Europaraad, OECD, EG, OSZE en alle belangrijke organisaties van de VN
(Bron: *Auswärtiges Amt, Wikipedia, Statistisches Bundesamt, Eurostat*)

2 Algemene voorwaarden van de jongerenzorg

2.1 Situatie van kinderen en jongeren

2.1.1 Cultuur een leefmodellen

In Duitsland leefden eind 2005 ca. 26,2 miljoen jonge mensen jonger dan 30 jaar. De woonsituatie van jongeren is vergeleken met andere Europese landen relatief goed. Jonge Duitsers gaan vaak op vakantie in het binnen- en buitenland.

Leeftijdsgroep kinderen en jongeren 2005:

jonger dan 6 jaar: 4 346 145

6 – 15 jaar: 7 303 727

15 – 29 jaar: 14 541 674

De **geboortecijfer** (momenteel 1,4 kinderen per vrouw) is voortdurend laag, gelijktijdig is er een verhoging van gemiddelde levensverwachting. Dit zal op tot 2040 tot een stijging van de vergrijzing (aandeel van mensen ouder dan 65) van momenteel 15% op 30% leiden. Volgens de nieuwste peilingen van het Statistische Bundesamt zal in 2050 ouder dan 48 jaar en een derde 60 jaar of ouder zijn. Ook het inwoneraantal zal – zelfs inclusief de schattingen over immigratie – op ten duur lager worden.

Het inwoneraantal zal na een kleine stijging op 83 miljoen vanaf 2013 krimpen en tot 2050 op het niveau van 1963 (circa ca75 miljoen) dalen. Deze schatting wordt uitgaand van een constante geboortefrequentie van gemiddeld 1,4 kinderen per vrouw, de verhoging van de levensverwachting vanaf de geboorte tot 2050 van 81,1 jaar voor jongens en 86,6 jaar voor meisjes en een jaarlijks positief immigratie-saldo van ongeveer 200 000 personen berekend.

Tot een langdurend **daling van het inwoneraantal** leidt de feit dat in Duitsland in de laatste 30 jaar en ook in de komende 5 jaar minder mensen overlijden dan geboren worden. Het momenteel geboortegetal van rond 730 000 mensen gaat tot 2050 op 560 000 dalen en zal dan maar half zo hoog zijn als het getal van de jaarlijkse sterfgevallen.

Een **langdurig lage geboortegetal** zal tot een verzwakking van de jongere leeftijdsgroepen (t/m 50) leiden. Het aantal van inwoners jonger dan 20 zal van momenteel 17 miljoen (21% van de totale bevolking) op 12 miljoen in 2050 (16%) gaan dalen. De groep van 60plus gaat meer dan twee keer zo groot worden (28 miljoen of 37%). 9,1 miljoen inwoners of 12% van de bevolking zal ouder dan 80 jaar zijn (2001: 3,2 miljoen of 3,9%).

(bron: *Statistisches Bundesamt, <http://www.destatis.de>*)

De **15. Shell-Jugendstudie 2006** benadrukt: Jongeren hebben een groot bewustzijn voor de belangrijke thema's binnen de maatschappij. Zij zoeken uitdagingen, proberen oplossingen te vinden en zijn niet snel ontmoedigd. Jongeren hebben respect voor oudere generaties. Zij beschouwen hun toekomst als onzekerder dan vier jaar geleden. Voor deze achtergrond worden familie's weer belangrijker. 72% van de jongeren is van mening dat men een familie nodig heeft om echt gelukkig te kunnen zijn. Bijna drie kwart van de ondervraagde jongeren (73%) tussen de 18 en 21 jaar wonen nog bij hun ouders. De actuele studie laat zien dat jongeren vandaag een stabiel systeem van waarden hanteren.

Jongeren uit familie's die sociaal hoger gepositioneerd zijn, gaan vaker op scholen met betere beroepskansen dan jongeren uit moeilijker sociale verhoudingen. Deze zijn vaker op Haupt- en Sonderschulen te vinden en zij bereiken vaak niet de resultaten, die met hun potential corresponderen.

Jonge vrouwen hebben op het gebied van scholing jonge mannen ingehaald en streven ook in toekomst in de richting van hogere opleidingen – en tendens, die al in de Shell Jugendstudie 2002 aan te voelen was. 2006 wilden 55% van de meisjes het Abitur doen en maar 47% van de jongens.

De actuele Shell Jugendstudie laat weliswaar ook zien dat de meeste jongeren in Duitsland nog steeds maar een matige verhouding met kerkelijk-religieuze ideeën heeft. In de groep van jongeren met een migratieachtergrond heeft “echt” religieus zijn nog steeds een sterke positie. 52% van de allochtone jongeren geloven in een persoonlijke god, tegenover slechts 28% van de autochtone jongeren.

Voor meer informatie ga naar: <http://www.shell-jugendstudie.de>

Volgens de **KidsVerbraucherAnalyse 2008** hebben de 5,73 miljoen jongeren tussen de 6 en 13 jaren in Duitsland spaar-deposita in de hoogte van 3,79 miljard euro (2006: 3,59 miljard). Per maand krijgen jongeren gemiddeld 23,30 € zakgeld (2006: 20,5 €). Uitgegeven wordt het geld voor snoep (59%), tijdschriften en strips (46%) en ijs (35%). Binnen de wensen staan mobieltjes nog steeds hoog op de lijst. 46% van de jongeren willen graag een eigen mobiel (2004: 57%). 2,2 miljoen mobieltjes (2004: 1,6) zijn alvast in het bezit van deze leeftijdsgroep, het merendeel (1,8 miljoen) is in de leeftijdsgroep tussen de 10 en 13 jarigen te vinden.

Het merkbewustzijn van de 6 tot 13jarigen is best sterk. Binnen de non-food-sector is dit duidelijk in de vorm van sportschoenen, tassen, spijkerbroeken, benodigdheden voor school en mobieltjes aanwezig. De consumptie van snoep is in vergelijking met het voorjaar iets gedaald. Chocoladerepen zijn populairder geworden. De meest geliefde dorstlesser is spa rood geworden.

Het liefst brengen jongeren hun vrije tijd met hun vrienden door. Meisjes luisteren nog steeds het liefst naar muziek en fietsen graag. Jongens kiezen naast fietsen vaak voor voetbal. 4 miljoen kinderen lezen regelmatig tijdschriften voor kinderen, 70% van de ouders lezen mee. Meer informatie onder

http://www.ehapa-media.de/pdf_download/Praesentation_%20KVA08.pdf

Link

http://pressenetzwerk.de/index.php?option=com_content&view=article&id=96&Itemid=103 – Artikel over jeugd+ cultuur 2008 „Jung, bunt, vielseitig“ van Jörg Wild (Pressenetzwerk für Jugendthemen)

2.1.2 Werkeloosheid

De 15. Shell Jugendstudie 2006 laat zien dat jongeren vaker bang zijn, hun werk te verliezen of maar onvoldoende werk te kunnen vinden. Makten zich in 2002 nog 55% bang hierover, zijn het in 2006 al 69%. Ook de angst voor de economische crisis en voor de groeiende armoede steeg de afgelopen jaren van 62% op 66%. Voor meer informatie kijk op:

<http://www.shell-jugendstudie.de>.

In November 2006 lag de werkeloosheid in de leeftijdsgroep van onder 25 volgens de ILO-statistiek bij 13,8%.

(bron: <http://www.destatis.de>, 5.12.06)

2.1.3 Criminaliteit

Het zijn vooral mannelijke jongeren, die strafbaar worden. De door jongeren begane delicten zijn hoofdzakelijk kleinere strafbare feiten zoals zwartrijden, belediging, vechtpartijen, aankoop van softdrugs, stelen, zaakbeschadiging en kleinere inbreuken.

2003 waren 5,4% van de verdachten kinderen tot een leeftijd van 14 jaar. 23 % jongeren (14 tot 21 jaar) en 22,8% volwassene van een leeftijd van 21 t/m 30 jaar. Binnen de autochtone (allochtone) dadersgroep zijn 5,8% (3,9%) kinderen tot 14 jaar, 13,6% (9%) jongeren tussen

de 14 en 18 jaar, 10,8% (9,6%) tussen de 18 en 21 jaar en 10,9% (15%) jonge volwassenen tussen 21 en 25 jaar. Kinderen en jongeren hebben binnen de autochtone dadersgroep een hoog percentage, binnen de allochtone dadersgroep is het aandeel van jonge volwassenen en volwassenen hoger. In totaal is het aandeel van de verdachte kinderen sinds 2000 gedaald. In 2003 zonk het aandeel van de verdachte Duitse kinderen om 6,8% en het aandeel van de verdachte niet-Duitse kinderen om 2,4% vergeleken met 2002.

Het meest voorkomende door Duitse (104 757) en niet-Duitse (21 601) kinderen delict was in 2003 winkeldiefstal (48 811 delicten van Duitse kinderen, een daling van 10,2% vergeleken met 2002; 9889 delicten van niet-Duitse kinderen, een daling van 4,1% t.o.v. 2002). Op de tweede en de derde plaats bij Duitse kinderen liggen zaakbeschadiging en lichamelijk letsel, bij niet-Duitse kinderen lichamelijk letsel en zaakbeschadiging.

Zowel Duitse als ook niet-Duitse jongeren tussen de 14 en 18 jaar werden in 2003 het vaakst wegens eenvoudige diefstal aangehouden, gevolgd door winkeldiefstal en lichamelijk letsel. In de leeftijdsgroep van 18 tot 20-jarigen worden door Duitse jongeren het vaakst drugsdelicten begaan (stijging van 1,8% vergeleken met 2002), gevolgd door fraude (stijging van 12,2% t.o.v. 2002) en lichamelijk letsel (stijging van 4,1% t.o.v. 2002). Allochtone 18 tot 20-jarigen overtreden het vaakst tegen het Ausländer- en Asylverfahrensgesetz (migratie en asielpcedure, daling van 15,3% t.o.v. 2002), gevolgd van fraude en lichamelijk letsel (stijging van 4,9% t.o.v. 2002). In totaal is in de leeftijdsgroep van 14 tot 21 jaar binnen de autochtone dadersgroep een stijging van 2,5% t.o.v. 2002 te constateren. Binnen de allochtone dadersgroep was dit getal met 5,4% gedaald.

Binnen de dadergroep jonge volwassenen is in 2003 een stijging van 6,1% t.o.v. 2002 te constateren. Binnen de niet-Duitse groep is er een totale daling van alle delicten van 4,1% te constateren. Binnen de verschillende sectoren is de er weliswaar een aanzienlijke stijging op te merken, vooral bij delicten tegen het wapenwet (Duitse daders: +91,2% t.o.v. 2002, niet-Duitse daders: +104% t.o.v. 2002). Een toename is er ook binnen de drugsdelicten, vooral i.v.m. cannabis en lichamelijk letsel.

In Frankfurt/Main hadden in 2003 55% van de aangehouden jongeren en 58,3% van de 18 tot 21 jarigen een allochtone achtergrond. Ook binnen de groep van verdachte Duitse kinderen heeft Frankfurt/Main de hoogste aandeel van 50,3% voor München (40%), Köln (38,5%), Stuttgart (38,3%) en Mannheim (34,3%). In de grote steden van de nieuwe deelstaten spelen niet-Duitse minderjarige daders geen grote rol meer (Chemnitz 6,4%, Leipzig 4,6%, Erfurt en Potsdam 4%, Dresden 2,5%).

(bron: Bundeskriminalamt, <http://www.bka.de/pks/pks2003/index2.html>, 29.04.05)

2.1.4 Drugs

Jongeren zien drugs vaker als oplossing van hun problemen dan vroeger. De leeftijd van beginnende consumenten van soft en hard drugs is verder gedaald – volgens de Sucht- en Drogenbericht (verslaving en drugs) van de bondsregering van 2000. Onder heel jonge consumenten spelen de zogenaamde party-drugs een grote rol. Een derde van de jongeren drinkt alcohol, een klein deel hiervan zelfs dagelijks. Een kwart van de jongeren heeft ervaring met cannabis, er is in dit geval geen sprake van een Oost-West verschil. Jongeren zijn evenals betrokken bij problemen met medicamenten. Volgens een onderzoek uit Bremen onder 14jarige geeft meer dan de helft van alle kinderen aan, regelmatig medicamenten te slikken. Angsteinjagend is volgens het onderzoek ook de gereedheid van de ouders om de prestatie van hun kinderen via medicamenten te bevorderen.

Een kwart van de leeftijdsgroep jongeren rookt regelmatig, ongeveer net zo veel jongens als meisjes.

Wat illegale drugs betreft speelt cannabis de hoofdrol. Meer dan een kwart van de jongeren heeft ervaring hiermee. Een kleine groep jongeren (tussen de drie en vier percent)

consumeren ecstasy en amfetamine. Het getal van de door de politie geregistreerde eerstgebruikers is sterk gestegen.

Verstaving en drugs 2006 van de bondsregering:

http://www.bmg.bund.de/cln_041/nn_604240/SharedDocs/Publikationen/Drogen-und-Sucht/dsb2006.html

Informatie voor slachtoffers, familieleden en medewerkers van drugsprojecten:

<http://www.drogenhilfe.de>

2.2 Wettelijke basis

2.2.1 Relevante wetten

Algemene wetten: Burgerlijk Wetboek, Wetboek van Strafrecht, Bondswet voor Sociale Bijstand, Wet ter bevordering van de arbeid. Een reeks van wetten heeft uitsluitend met de bijzondere probleem van kinderen en jongeren te maken. De belangrijkste zijn:

- **Kinder- und Jugendhilfegesetz** (KJHG, Kinderen- en Jongerenhulp): wettelijke basis voor de kinderen- en jongerenhulp in Duitsland, onderscheidt tussen de volgende leeftijdsgroepen:

kinderen	nog geen 14 jaar
jongeren	wel 14 maar nog geen 18 jaar
jonge volwassenen	wel 18, maar nog geen 27 jaar
jonge mensen	nog geen 27 jaar

- Het **Gesetz zur Verbreitung jugendgefährdender Schriften und Medieninhalte** ter bescherming van minderjarigen voor de gevaren van de media en het **Gesetz zum Schutze der Jugend in der Öffentlichkeit** (JÖSchG), voor regels i.v.m. het verblijf van jongeren in kroegen en de consumptie van alcohol werden medio 2002 tot het **nieuwe Jugendschutzgesetz** samengevoegd. De wet trad op 1 april 2003 in werking. De nieuwe elementen omvatten een leeftijdsgrens ook voor computerspelletjes en strengere voorschriften voor het kopen van tabak.

- **Jugendarbeitsschutzgesetz**: ter bescherming van overbelasting en gevaren op het werk.

- **Arbeitsförderungsgesetz**: legt de verantwoordelijkheid van de Bundesagentur für Arbeit voor de steun van jongeren in opleiding vast.

- **Gesetz über Zivildienst**: Vernieuwing van 1 oktober 2004 en verkorting van de vervangende dienstplicht van tien op negen maanden (gelijk aan de militaire dienst). Jongens worden tot het eind van hun 23ste voor de militaire of de vervangende dienstplicht ingetrokken (voormalig 25 jaar). Van militaire of vervangende dienstplicht kan worden bevrijd wie getrouwd is, in een geregistreerd partnerschap leeft, het zorgrecht voor minimaal een kind heeft of minimaal twee broers of zussen heeft die een jaar hun militaire of vervangende dienstplicht nagekomen zijn.

Meer weten, die betrekking tot kinderen en jongeren hebben op de homepage van de Bondsministerie voor Familie, Bejaarden, Vrouwen en Jongeren: <http://www.bmfsfj.de> > *Gesetze > Politikbereich auswählen*

2.2.2 Wettelijke bestemmingen met betrekking tot de leeftijd

bestemming	leeftijd
begin van de leerplicht	6
leeftijdsbeperking voor films	6,12,16,18
actief en passief kiesrecht binnen een bedrijf	14
beperkte wettelijke aansprakelijkheid	14

misdrijven van jongeren (14-18) worden in ieder geval door een jeugdrechtbank verhandeld; hetzelfde geldt ook voor adolescenten (18–21) die tijdens de daad volgens hun zedelijke en geestelijke ontwikkeling gelijk aan jongeren waren	14-20
onbepaalde wettelijke aansprakelijkheid	21
Leeftijden rijbewijzen:	
bromfiets t/m 25 km/u	15
bromfiets t/m 45 km/u (categorie M)	16
lichte motor t/m 11 kW of 80 km/u (categorie A1)	16
zware bromfiets (drie wielen) en kleine auto (categorie S)	16
auto (B, BE) en middelzwaar motor t/m 25 kW (categorie A beperkt); 2 jaar na het rijbewijs categorie A alle categorieën motor mogelijk.	18
zware motor met meer dan 25 kW (categorie A onbepaald)	25
vrachtwagen (verschillende categorieën)	18 (21)
onbepaalde werkvergunning (afhankelijk van de leerplicht in de verschillende deelstaten)	(15) 16
nachtdienst	18
roken in de openbare ruimte	16
aankoop van alcoholische dranken, behalve brandewijn	16
verlof tot aanwezigheid op openbare dansevenementen tot 24 uur	16
huwelijk met toestemming van een voogdijraad, mits de toekomstige partner meerderjarig is	16
verplichting tot het bezit van een identiteitskaart	16
jongens mogen met toestemming van de ouders al militaire dienst doen	17
dienstplicht voor mannen	18
recht op lidmaatschap in een vakbond (mits een opleiding of werkverhouding begonnen is)	15/16
einde schoolplicht	18
meerderjarigheid	18
actief en passief kiesrecht	18
bij verkiezingen op communaal niveau	16

2.3 Kinder-en jongerenpolitieke structuren

2.3.1 Relevante ministeries en hun bevoegdheden

Het **Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend** (BMSFSJ, Bondsministerie voor Familie, Bejaarden, Vrouwen en Jongeren, <http://www.bmfsfj.de>). Het BMSFSJ

- steunt supraregionale en centrale vrije instanties voor kinderen- en jongerenhulp – in hun variëteit van waardeoriëntatie, inhoud, methodes en werkvormen.
- bevordert politiek, cultureel en sportief jeugdopleiding, het vrijwillig ecologisch of sociaal jaar en internationale uitwisselingsprogramma's voor jongeren.
- geeft kinderen- en jongerenrapporten door onafhankelijke deskundigen over de situatie van jonge mensen in Duitsland en over de ontwikkeling van de kinderen- en jeugdhulp in opdracht.
- begeleid bestaande bondswetten (kinderen- en jongerenhulp).
- staat in nauw contact met andere ressorts van de bond, de deelstaten en gemeentes en de openbare jeugdhulp.

Ministeries die bovendien met kinder- en jongerensteun te maken hebben:

Bundesministerium für Arbeit und Soziales <http://www.bmas.bund.de>

Bondsministerie van Arbeid en Sociale Zaken

Bundesministerium für Gesundheit <http://www.bmg.bund.de>

Bondsministerie voor Gezondheid

Bundesministerium für Bildung und Forschung <http://www.bmbf.bund.de>

Bondsministerie voor Opleiding en Wetenschap

Auswärtiges Amt <http://www.auswaertiges-amt.de>

Bondsministerie van Buitenlandse Zaken

Bundesministerium des Innern

<http://www.bmi.bund.de>

Bondsministerie van Binnelandse Zaken

Bundesministerium der Justiz

<http://www.bmi.bund.de>

Bondsministerie van Justitie

**Bundesministerium für wirtschaftliche
Zusammenarbeit und Entwicklung**

<http://www.bmz.bund.de>

Bondsministerie van Economische Samenwerking
en Ontwikkeling

Het binnen de Bondsdag gevestigd **Ausschuss für Familie, Senioren, Frauen und Jugend** is o.a. bezig met **gezinspolitiek**

- uitbreiding van kinderopvang op basis van kwaliteit en behoefte, vooral voor kinderen jonger dan 3 jaar
- verbetering van de infrastructuur voor families (woonprojecten voor meerdere generaties en steun van kinderen)
- financiële steun voor families, vooral door de invoering van betaald ouderschapsverlof en de verdere ontwikkeling van de kinderbijslag
- verenigbaarheid van familie en beroep en een gezinsvriendelijk werkomgeving

Jongeren en kinderen

- opleiding, opvoeding en opvang voor en naast school
- verbetering van de deelname van kinderen en jongeren
- gelijke kansen in de opleiding
- opgroeien zonder geweld, evaluatie van het kindwet
- meer kansen voor achtergestelde jongeren, initiatieven voor beroepsmatig integratie
- engagement voor tolerantie en democratie
- kinderen- en jongerenhulp

Vervangend dienstplicht en vrijwilligerswerk

- uitbreiding van het vervangend dienstplicht
- uitbreiding van het aanbod aan vrijwilligerswerk voor jongeren en vrijwilligerswerk tussen de generaties

Migratie en integratie

- hulpverlening binnen de migratie van jongeren
- integratie
- problematiek van gedwongen huwelijk

Evenals binnen het Bondsdag gevestigd is de **Kommission zur Wahrnehmung der Belange der Kinder**. De agenda voor de 16. verkiezingsperiode houdt o.a. de volgende accenten: kinderen en sport / media / geweld / gezondheid / handicap / mobiliteit / cultuur / het dagelijkse leven/ voeding en bescherming van de consument, armoede onder kinderen, de omzetting van de VN-conventie voor de kindwetgeving, zelfbeschikkingsrecht voor kinderen, kinderen- en jongerenhulp, sociaal projectwerk voor kinderen en jongeren, verwaarlozing van kinderen en sociale buitensluiting, elementaire opleiding en stimulering van kinderen op een vroege leeftijd.

2.3.2 Nationale en regionale kinderen- en jongerenraadscollages

De **Deutsche Bundesjugendring** (DBJR, <http://www.dbjr.de>) is de werkgemeenschap van 24 jongerenverenigingen op nationaal niveau, van de 16 Landesjugendringe en de vijf aangesloten verenigingen, die een adviserend functie hebben. Opgericht in 1949 gaat het spectrum van de leden van kerkelijk, ecologisch, op vrije tijd gericht en sociaal geïntereerde jongerenverenigingen tot de padvindders. Politieke jongerenverenigen evenals studentenorganisaties zijn vanwege historische redenen niet vertegenwoordigd.

De binnen de DBJR aaneengesloten organisaties functioneren onafhankelijk en zonder directe opgaves van de overheid, weliswaar ontvangen ze financieel steun in het kader van

het kinderen- en jongerenplan van de Bond. Op landelijk niveau werken de 16 Landesjugendringe en op regionaal niveau talrijke Kreis- en Stadtjugendringe.

Omdat politieke jongerenorganisaties geen lid van de Deutsche Bundesjugendring mogen worden, werd in 1963 voor de vertegenwoordiging van alle Duitse jongerenorganisaties binnen de Europese commissies het **Deutsche Nationalkomitee für internationale Jugendarbeit** (DNK, <http://www.dbjr.de/dnk>) opgericht. Leden zijn naast de DBJR de Ring Politischer Jugend en – sinds 2004 – de Deutsche Sportjugend.

Het DNK vertegenwoordigt de Duitse jongerenorganisaties op een multilateraal niveau. Het neemt o.a. de functie van een nationaal jongerenraad binnen het Europees jongerenforum (<http://www.youthforum.org>) over en werkt nauw met de internationale instituties zoals Europese Uni, Europaraad en de Verenigde Naties samen.

De **Ring Politischer Jugend** vertegenwoordigt de jongerenorganisaties van de partijen in het Bondsdag en verenigingen in hun omgeving. De voorzitter rouleert.

Deutsche Jungdemokraten/innen - Junge Linke, <http://www.idjl.org>

Grüne Jugend, <http://www.gruene-jugend.de>

Junge Liberale, <http://www.julis.de>

Junge Union Deutschlands, <http://www.junge-union.de>

Jungsozialisten in der SPD, <http://www.jusos.de>

De **Deutsche Sportjugend** (dsj, <http://www.dsj.de>) vertegenwoordigt de meer dan 9,5 miljoen kinderen en jongeren die in een sportclub actief zijn. De Deutsche Sportjugend is een coöperatie van 53 jongerenorganisaties van de toporganisaties, van 10 jongerenorganisaties van sportverenigingen met een bijzondere doelstelling en de 16 landelijke sportverenigingen voor jongeren.

2.3.3 Kinderen- en jongerenpolitieke inrichtingen en hun bevoegdheden

In de bondsrepubliek bestaan er meer dan 90 jongerenverenigingen op supraregionaal niveau (zie *Jugendverbandsarbeit*), hier zijn rond een kwart van de jongeren georganiseerd. Dus is hun invloed en hun lobby voor vragen met betrekking tot kinderen- en jongerenpolitiek soms groot.

Het grootste draagvlak is de **Arbeitsgemeinschaft für Kinder- und Jugendhilfe – AGJ**, <http://www.agj.de>. De AGJ is een fusie van de centrale jongerenverenigingen, van de belangrijkste verenigingen binnen de onafhankelijke sociale zorg, van centrale vakorganisaties, de hoogste instanties met betrekking tot jongeren op deelstaatniveau (ministeries) en de Bundesarbeitsgemeinschaft der Landesjugendämter (Raad van Kinderbescherming op deelstaatniveau), die binnen het bestuur en de praktijk van de jongerenhulp op supraregionaal niveau werken en/of wiens werk van nationaal belang is. De AGJ verzorgt menigvuldig informatiemateriaal voor instituties en verenigingen binnen de jongerenzorg.

2.3.4 Kinderen- en jongerenpolitieke accenten

In de Duitse kinderen- en jongerenpolitiek en jongerenzorg wordt de federale structuur van de bond weerspiegelt, dit betekent dat de overheid in de regel de vormgeving van de activiteiten aan verenigingen, kerken en stichtingen en andere onafhankelijke inrichtingen overlaat. Doel is een zo ver mogelijk verplaatsing van de verantwoordelijkheid op een niveau dicht bij de burgers, op steden, districten en gemeentes. Het grootste deel van de financiële middelen wordt door de deelstaten en gemeentes bij elkaar gebracht.

Kinderen- en jongerenpolitieke accenten van de tegenwoordige regering zijn: kinderopvang, participatie van jongeren aan belangrijke processen, bemiddeling van competentie in de media, integratie van achtergestelde jongeren, activiteiten voor meer democratie en tolerantie.

Zie ook *Actieprogramma's*

2.3.5 Actieprogramma's

Aktionsplan "Für ein kindgerechtes Deutschland 2005-2010" (Actieplan voor een kindgericht Duitsland) voor de omzetting van de besluiten van wereldkindertop van de Verenigde Naties van mei 2002 met de sectoren: 1. gelijkheid van kansen door onderwijs, 2. opgroeien zonder geweld, 3. bevordering van een gezond leven en gezonde milieucondities, 4. participatie van kinderen en jongeren, 5. ontwikkeling van een algemeen standaard voor alle kinderen, 6. inachtneming van internationale verplichtingen.

Meer informatie: <http://www.bmfsfj.de/RedaktionBMFSFJ/Broschuerenstelle/Pdf-Anlagen/nap.property=pdf.pdf>, 2.05.05

Actieprogramma's ter verbetering van de situatie van achtergestelde kinderen en jongeren: **Entwicklung und Chancen junger Menschen in sozialen Brennpunkten** (E & C, Ontwikkeling en kansen van jonge mensen in achterstandswijken). Door netwerking wordt een groot deel van jongerenpolitieke stappen en structuren in een pakket samengevat om de gaten in het aanbod voor achtergestelde jongeren te sluiten. Voor de eerste keer worden maatregelen van het Kinder- und Jugendplan van de bond in samenwerking met organisaties uit alle sectoren omgezet. Het programma steunt jonge mensen in de steden en in structureel zwakke landelijke regio's. Met het programma worden naast de middelen van de bond verder geld, b.v. uit het Europees Sociaal Fonds, van de arbeidsbureau en de gemeentes voor sociale brandpunten en achtergestelde jongeren geactiveerd.

Actieprogramma's tegen sociale uitsluiting en discriminatie op het arbeidsmarkt en binnen de maatschappij: **Xenos – Leben und Arbeiten in Vielfalt** (Leven en werken in verscheidenheid, <http://www.xenos-de.de>).

Het programma wordt met middelen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) gefinancierd. Xenos heeft als doel, maatregelen tegen sociale uitsluiting en discriminatie met aanzetten tegen vreemdelingenhaat, intolerantie en racisme te koppelen.

Nationaal programma **VIELFALT TUT GUT. Jugend für Vielfalt, Toleranz und Demokratie**, 2007-2010. Meer informatie: <http://www.vielfalt-tut-gut.de>

Actieplan voor de **Schutz von Kindern und Jugendlichen vor sexueller Gewalt und Ausbeutung** (Bescherming van kinderen en jongeren voor seksueel misbruik en uitbuiting). Het actieplan werd januari 2003 geïntroduceerd en omvat activiteiten ter bestrijding van misbruik van kinderen, kinderpornografie (internet), handel met kinderen en prostitutie van kinderen.

Actieprogramma **Umwelt und Gesundheit** (Milieu en gezondheid) van het Ministerie van Milieu met een focus op de sector kinderen en gezondheid.

Meer informatie: http://apug.de/archiv/pdf/broschuere_kinder_suszept.pdf, 2.05.05

2.4 Financiering

2.4.1 Nationale bevordering/stimulering door de staat

In 1993 werd vanuit de Bundesjugendplan de **Kinder- und Jugendplan des Bundes** (KJP) ontwikkeld. Deze is als onafhankelijk fondsbestuur het hoofdzakelijke instrument van de kinderen- en jeugdzorg in de Bondsrepubliek Duitsland.

Door de Kinder- und Jugendplan van de bond worden pogingen van de kinderen- en jongerenhulp, inclusief de jeugdzorg gestimuleerd en bevorderd, voor zover deze boven de verplichtingen van deelstaat en gemeente gaan. Vanuit de Kinder- und Jugendplan worden verschillende activiteiten bevorderd, om de behoeften en de noodzakelijkheid van de vrije en openbare kinder- en jeugdzorg, welke op het buitenschools terrein een breed opleidings- en opvoedingsopdracht heeft, na te komen.

Het Bondsministerie voor Familie, Bejaarden, Vrouwen en Jongeren (BMFSFJ) is, als hoogste federale instantie voor de distributie van de middelen uit de KJP, voor zover het om maatregelen betref de kinder- en jeugdzorg op supraregionaal niveau gaat, verantwoordelijk.

Voor de ondersteuning van lopende projecten van deelstaten, verenigingen en de onafhankelijke jongerenhulp stonden binnen het KJP 2007 107,020 miljoen Euro (2006: 105,088 miljoen Euro) ter beschikking.

2.4.2 Particuliere en andere financieringsmogelijkheden

In de Bondsrepubliek Duitsland bestaan een reeks openbare en particuliere stichtingen, welke, op lange termijn of in het kader van een project, steun binnen de jongerenzorg verlenen. Ook bedrijven ondersteunen concrete projecten en financieren deze deels of geheel. Plaatsvervangend voor velen van deze stichtingen, liefdadige inrichtingen en bedrijven worden in het vervolg genoemd:

De **Stiftung Deutsche Jugendmarke e.V.** is een van de belangrijkste jeugdstichtingen in Duitsland. Zij bestuurt de middelen, die jaarlijks uit de verkoop van de door de minister van financiën uitgegeven speciale postzegels met de extra toelage „Für die Jugend“ ingenomen worden en gebruikt deze voor, volgens statuut, „Wohle der deutschen Jugend“.

Doelstelling van de **Stiftung Demokratische Jugend** (<http://www.jugendstiftung.org>) is voornamelijk de stimulering van projecten met betrekking tot de jongerenhulp binnen de nieuwe deelstaten. De nadruk ligt op: verbetering van de recreatieve mogelijkheden, opleiding van benadeelde jongeren, motivering van eigen initiatief, dienstverlening etc..

De **Deutsche Shell AG** ondersteunt financieel al jaren het opstellen van een wetenschappelijk studie over de situatie van kinderen en jongeren (Shell-Jugendstudie, <http://shell-jugendstudie.de>).

De **Stiftung Jugend forscht e.V.** (<http://www.jugend-forscht.de>) werd 1965 opgericht en is een gezamenlijk project van het Bondsministerie voor Opleiding en Wetenschap) en de tijdschrift Stern, zowel als talrijke partnerbedrijven op regionaal niveau. De stichting ondersteunt door wedstrijden onderzoeksprojecten van jongeren.

De **SK Stiftung Jugend und Medien** (<http://www.sk-jugend.de>) is een voorbeeld voor de vele regionale initiatieven, welke ter plekke middelen ter beschikking stellen. Het is een stichting van algemeen nut van de Stadtsparkasse Köln, opgericht in 1972. De SK Stiftung heeft als doelstelling de creatieve omgang met media voor Keulse jongeren.

3 Kinder- en jeugdhulp in de praktijk

3.1 Jongerenverenigingen

3.1.1 Overzicht van de structuren van het jongerenverenigingsarbeid

Jongerenverenigingsarbeid is een socialisatieterrein dat door vrijwilligerswerk, zelforganisatie en zelfbepaling gekenmerkt is. Jongerenverenigingswerk heeft naast opvoeding en ontwikkeling, gezelligheid en vrijetijdsbesteding, naast hulp en advies ook de taak, de belangstelling van de jongeren op alle terreinen tegenover overheid en maatschappij te vertegenwoordigen. Dit betekend representatief politiek, namelijk inmenging in alle politieke processen en besluiten welke te maken hebben met de belangstelling van de jeugd.

De jongerenverenigingen begrijpen zichzelf als fusie van kinderen, jongeren en jonge volwassenen en doen hun werk zelfstandig zonder beïnvloeding door de overheid. Ze krijgen financieel steun uit openbare middelen. Fundament van hun bezigheid is het vrijwilligerswerk van de medewerkers.

Het werk van de jongerenverenigingen is naar eigen aanspraak in eerste instantie opvoedings- en ontwikkelingswerk. Het is, in tegenstelling tot een schoolse opleiding

principeel op een vrijwillige basis, zonder enige prestatiedwang van school. In dit verband wordt van *buitenschoolse jongerenzorg of buitenschoolse jongerenontwikkeling* gesproken.

In de Bondsrepubliek Duitsland zijn er momenteel meer dan 90 jongerenverenigingen op supraregionaal niveau, ze weerspiegelen het hele spectrum aan interesses en activiteiten van jongeren. De varietiet van de verenigingen is groot en de graad van organisatie van de jongeren hoog. Men schat dat ongeveer een kwart van alle jongeren in verenigingen georganiseerd zijn, dit betekend meer dan zes miljoen (met uitzondering van de Deutsche Sportjugend). Er is weliswaar een daling in de lidmaatschappen van jongeren in verenigingen te constateren (met uitzondering van sportverenigingen) en steeds minderen jongeren doen vrijwilligers werk.

3.1.2 Jongerenverenigingen op supraregionaal niveau

Voorbeelden voor de meer dan 90 jongerenverenigingen op supraregionaal niveau zijn:

Deutsche Sportjugend im Deutschen Olympischen Sportbund e.V. (DOSB) (jongerenafdeling van de Deutsche Sportbund, de sterkste jongerenvereniging in Duitsland)	http://www.dsj.de
Deutscher Bundesjugendring - DBJR, werkgemeenschap van jongerenverenigingen op landelijk niveau	http://www.dbjr.de
Ring Politischer Jugend – RPJ, bevat politieke jongerenorganisaties, welke dicht bij een van de in het parlement vertegenwoordigde partijen te vinden zijn of een deel van deze partijen uitmaken. Ze wisselen af van voorzitterschap. Deutsche Jungdemokraten/innen - Junge Linke Grüne Jugend Junge Liberale Jungsozialisten in der SPD Junge Union Deutschlands	http://www.jdjl.org http://www.gruene-jugend.de http://www.julis.de http://www.jusos.de http://www.junge-union.de

3.2 Politiek opvoeding

In het kader van de buitenschoolse jeugdontwikkeling speelt in de Bondsrepubliek Duitsland de politieke opvoeding een belangrijke rol. Ze moet vooral jonge mensen kennis over maatschappij en staat doorgeven, het oordeelsvermogen met betrekking tot politieke processen en conflicten mogelijk maken, tot de waarneming van de eigen rechten en interesses zowel als plichten en verantwoordelijkheden tegenover de maatschappij aanleiden en het meewerken aan de vormgeving aan een vrije democratische maatschappij en staat bevorderen.

Er zijn verschillende draagvlakken van de politieke jongerenopvoeding in Duitsland. Sommige van hun hebben zich tot een gemeenschappelijke **Initiative der Träger politischer Jugendbildung** (GEMINI, <http://www.bap-politischebildung.de>) samen gevonden. Tot de **GEMINI** horen de Arbeitskreis deutscher Bildungsstätten (AdB), de Bundesarbeitskreis Arbeit und Leben, de Arbeitsgemeinschaft katholisch-sozialer Bildungswerke (AksB), de Deutsche Volkshochschulverband, de Evangelische Trägergruppe für gesellschaftspolitische Jugendbildung en de Verband der Bildungszentren im ländlichen Raum e.V.

3.3 Culturele opvoeding

De buitenschoolse culturele jongerenopvoeding is een belangrijk sector binnen de ontwikkeling van jonge mensen. Daarom hebben de verschillende vakorganisaties in Duitsland de doelstelling de culturele opvoeding van de jeugd omvattend te bevorderen.

Buitenschoolse culturele opleiding levert een specifiek bijdrage aan de ontwikkeling van persoonlijkheid en maakt een deelname aan het cultureel leven van de maatschappij mogelijk. Ze maakt een gedifferentieerd beeld van kunst en cultuur mogelijk, en stimuleert een eigen vormgevend activiteit op het gebied van muziek, dans, ritme, spel, toneel, literatuur, beeldende kunst, architectuur, film, fotografie, video, media en computer. Bovendien wordt fantasie en creativiteit bevordert, evenals de ontwikkeling van een eigen oordeel, kritiek en tolerantie tegenover eigen en vreemde culturele fenomenen in hun maatschappelijk samenhang, ze geeft zinvolle mogelijkheden van vrijetijdsbesteding en bevordert een bewuste en actieve uitzetting met de eigen situatie.

Een omvattend overzicht over verenigingen en instituties met betrekking tot culturele opvoeding is in het handboek **Kinder- und Jugendpolitik, Kinder- und Jugendhilfe in der Bundesrepublik Deutschland. Strukturen, Organisationen, Institutionen** te vinden, uitgegeven door IJAB – Fachstelle für Internationale Jugendarbeit der Bundesrepublik Deutschland e.V.. Het boek kan onder <http://www.ijab.de> *Bestellservice > Bücher, Broschüren und Flyer für Fachkräfte* besteld worden.

Het dak van een groot getal van landelijke vakverenigingen, instituties en landelijke vereniging voor de culturele opvoeding van kinderen en jongeren is de **Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung** (<http://www.bkj.de>).

Stellingname van de commissie voor de behartiging van de belangen van kinderen (Kinderkommission) over kinderen en cultuur:
http://www.bundestag.de/ausschuesse/a13/kiko/Empfehlungen_und_Stellungnahmen/Kinder_und_Kultur.pdf (7.4.08)

3.4 Sport

Sport wordt door jongeren nog steeds als heel belangrijk geacht. Het ledengetal van de **Deutsche Sportjugend** (<http://www.dsj.de>) ligt bij rond negen miljoen. Dus is meer dan een derde van de jongeren onder 27 jaar in een sportvereniging actief. De dsj heeft jongeren- en sportpolitieke doelstellingen. Ze wil tot de persoonlijke ontwikkeling van jonge mensen bijdragen, de competentie binnen sociaal gedrag bevorderen en kinderen en jongeren tot maatschappelijk engagement stimuleren. Jongerenwerk binnen de sport is educatief werk voor jonge mensen. Op deze basis biedt de dsj menigvuldige activiteiten ook buiten de sport zelf, die voor alle kinderen en jongeren open staan.

Buitenschools sport voor kinderen in verenigingen, binnen commerciële inrichtingen of in informele situaties heeft naast het sportonderwijs op school de grootste betekenis binnen het kader van oefeningen van sociaal gedrag in de vriendenkring. Kinderen uit de nieuwe deelstaten doen minder aan sport binnen verenigingen dan kinderen uit de oude deelstaten.

Er zijn geen landelijke schattingen over de participatie van kinderen en jongeren met een allochtone achtergrond aan organiseerde sportieve activiteiten. Berekeningen op basis van enquête binnen verschillende deelstaten gaan van vijf tot tien procent jongeren binnen deze sector uit.

De belangrijkste sport in Duitsland is voetbal, er zijn steeds meer meisjes en jonge vrouwen in voetbalclubs te vinden. Bijna twee miljoen jongeren jonger dan 18 jaar staan bij een vereniging geregistreerd, waarvan binnen de leeftijdsgroep van 7 tot 14 jaar maar liefst 180 000 meisjes.

Verder zijn turnen, tennis, handbal, zwemmen, atletiek, tafeltennis, volleybal, basketbal, badminton en skiën populair. Buiten verenigingen heen fietsen of skeeleren veel jongeren.

De aanwezigheid van sportfaciliteiten is over het algemeen goed. Veel steden en gemeenten hebben weliswaar steeds grotere problemen de financiële middelen voor de instandhouding

of de modernisatie van de faciliteiten op te brengen. Er zijn dus steeds vaker particuliere sponsors bij de bouw van b.v. halfpipes te vinden.

(bron: Deutsche Sportjugend, <http://www.dsj.de>; Erster Deutscher Kinder- und Jugendsportbericht, Schorndorf 2003)

3.5 Jongerenzorg en hulp voor kinderen

Jongerenzorg in de Bondsrepubliek Duitsland benoemt alle activiteiten, inrichtingen, diensten en evenementen voor jonge mensen, die hun bij het vinden van erkenning en verantwoording binnen de maatschappij steunen. In het centrum van deze activiteiten staan vaak hulpverlening met betrekking tot het vinden van een baan/beroep voor jongere mensen, waar door raad en sociaalpedagogisch advies sociale en individuele achtergesteldheid uitgebalanceerd moet worden.

Bovendien steunt en bevordert jongerenzorg jonge mensen in hun opleiding, hun integratie in de arbeidsmarkt en de maatschappij en in hun beroepsmatige ontwikkeling.

Jongerenzorg in Duitsland omvat en coördineert diensten van verschillende geaardheid. Ze is vooral deel van de **Kinder- und Jugendhilfe** en maakt in dit kader deel uit van het Kinder- und Jugendhilfegesetz. Daarbuiten gaat ze soms in andere sectoren van wettelijke regelingen over, wordt hier gedeeltelijk gefinancierd en neemt hier invloed op ontwikkeling en vormgeving.

De **Kooperationsverbund Jugendsozialarbeit** (<http://www.jugendsozialarbeit.de>) is een landelijke vereniging van initiatieven en inrichtingen van de Jugendsozialarbeit. Doelstelling van de vereniging is de intensivering van de lobbypraktijk voor achtergestelde jongeren in maatschappij en politiek. De Kooperationsverbund streeft naar een nauwe samenwerking op alle domeinen met de binnen de jongerenhulp werkzame organisaties en instituties. Naast de verantwoordelijke instanties van de jongerenhulp zijn werkgevers, vakbonden, wetenschappen, bondsministeries en de Agentur für Arbeit contactpersonen voor toekomstige projecten van de vereniging.

3.6 Activiteiten voor kinderen en jongeren binnen confessionele groeperingen

Het kerkelijke jongerenwerk in Duitsland is een specifiek aanbod, georiënteerd aan een christelijk beeld van de mens. Het kerkelijk jongerenwerk wil „in het kader van een onzelfzuchtige dienst de jongeren tot een actief christen zijn motiveren en opleiden.“ (Kirchlicher Jugendplan der Diözese Würzburg) en heeft de educatieve doelstelling jonge mensen een christelijk beeld van de mens en een relatie tot god als bron van een succesvol leven te bemiddelen. Kerkelijk jongerenwerk wil de ontwikkeling van jongeren tot sterke persoonlijkheden bevorderen en hun positieve op het boodschap van Christus georiënteerde instelling begeleiden.

De traditionele vorm, om samen met kinderen en jongeren deze doelstellingen te bereiken is het werk van de jongerenverenigingen. Het katholieke jongerenwerk wordt grotendeels van een overkoepelende organisatie, de Dachverband des Bundes der deutschen katholischen Jugend (BDKJ, <http://www.bdkj.de>) gecoördineerd. Deze bemiddelt in wekelijkse bijeenkomsten, tentenkampen en projecten gemeenschap een christelijke waarden. Leden van het BDKJ zijn onder andere de Deutsche Pfadfinderschaft St. Georg, de Christliche ArbeiterInnen Jugend (CAJ), de Katholische Landjugendbewegung Deutschlands (KLJB) en andere. De BDKJ begrijpt zichzelf als draagvlak van kerkelijk jongerenwerk in districten, diocesen, deelstaten en op landelijk niveau. Door zijn leden werkt de BDKJ in de parochiën en anderen plaatsen van kerkelijk jongerenwerk.

De Arbeitsgemeinschaft der Evangelischen Jugend in der Bundesrepublik Deutschland e.V. (aej, <http://www.evangelische-jugend.de>) is een samenwerking van de Evangelische Jugend

in Duitsland. Als dakorganisatie vertegenwoordigt de aej de interesses van de evangelische jongeren op landelijk niveau tegenover bondsministeries, vakorganisaties en internationale partners, heeft 36 leden en representeert meer dan 1,2 miljoen jonge mensen. Bij de leden van de aej horen de Jugendarbeiten der Landeskirchen der EKD, de Jugendarbeiten der Freikirchen, het Jugendwerk der Evangelisch-methodistischen Kirche (EmK) en veel meer.

De jongerenhulp van de vrije kerken wordt door vijf organisaties verricht:

- Jugendwerk der Evangelisch-methodistischen Kirche (EmK, <http://www.emk.de>),
- Jugendgeschäftsstelle des Bundes Freier Evangelischer Gemeinden (BFEG, <http://www.feg.de>),
- Gemeindejugendwerk des Bundes Evangelisch-Freikirchlicher Gemeinden in Deutschland e.V. (GJW, <http://www.gjw.de>) en
- Jugendarbeit der evangelischen Brüder-Unität (<http://www.ebu.de>)
- Jugendwerk der Selbstständigen Evangelisch-Lutherischen Kirche (SELK-Jugend, <http://www.selk-jugend.de>)

Van de tegenwoordig ca. 3,2 miljoen islamieten in Duitsland zijn rond de helft kinderen en jongeren. Moskeevereniging offeren o.a. taalcursussen voor kleuters, computercursussen, sportcursussen, gemeenschappelijke vrijetijdsbesteding etc.

(bron: *Wie erreicht Familienbildung und -beratung muslimische Familien? Eine Handreichung*. BMFSFJ, 2008,

<http://www.bmfsfj.de/bmfsfj/generator/Kategorien/Publikationen/Publikationen.did=113808.html>, 4.11.08)

Link

www.aagb.net – Website van Bund der Alevitischen Jugendlichen in Deutschland e.V. (AAGB), een organisatie van jongeren tussen 16 en 27 jaar, die tot het alevitisch geloof behoren, aangesloten aan de Deutscher Bundesjugendring

Kerk en jeugd – een vergelijking van kerkelijk jongerenwerk in Duitsland en Tsjechië.

In: Miteinander – Společně. Arbeitshilfe für deutsch-tschechische Jugendbegegnungen, Jugendhaus Düsseldorf 2000.

3.7 Integratie van kinderen en jongeren met een allochtoon achtergrond

In de Bondsrepubliek komen rond een kwart (27%) van de kinderen en jongeren onder de 25 uit gezinnen met een migratie-achtergrond. (bron:

<http://de.statista.org/statistik/daten/studie/1448/umfrage/anteil-der-familien-mit-migrationshintergrund-nach-kinderanzahl/>, 3.11.08)

De betekenis van taalbevordering bij kinderen werd ondertussen erkent. Maatregelen van de overheid focussen vooral op een bevordering van de Duitse taal bij kinderen. Bijvoorbeeld bevordert het Jugendministerium van Nordrhein-Westfalen taalcursussen op kleuterscholen.

Vluchtelingen en kinderen zonder nationaliteit hebben het nog zwaar in de Bondsrepubliek. Eind 2003 leefden rond 76 000 kinderen en jongeren met een onzekere verblijfsstatus in Duitsland. Duizenden zijn uitgezonderd van de algemene leerplicht, omdat hun ouders nog op asiel wachten, de families maar in Duitsland geduld zijn of helemaal geen status hebben. In Baden-Württemberg, Hessen, Rheinland-Pfalz, Saarland en Sachsen-Anhalt zijn kinderen van vluchtelingen met een onzekere verblijfsstatus niet leerplichtig. Ze hebben alleen *Schulbesuchsrecht* (recht op school).

Om de kansen van jonge allochtonen op een opleidingsplaats te verbeteren, heeft het Bundesbildungsministerium (BMBF, Bondsministerie van Opleiding en Wetenschap) tien netwerken voor beroepsmatig kwalificatie (BQN) opgestart. Kamers van ambacht en nering, vakbonden, scholen en bedrijven zullen toekomstig nauwer samen werken, om jonge migranten te bevorderen en bij het zoeken van een baan te ondersteunen. Het ministerie wil

met dit programma de „groeïende achterstand van jonge migranten tegengaan“. Momenteel absolveren slechts rond 39% van de jongeren met een allochtone achtergrond een opleiding binnen het duaal systeem, van de Duitse jongeren zijn het volgens de BMBF meer dan 60%. Meer informatie: <http://www.kompetenzen-foerdern.de>.

(bron: terre des hommes Deutschland e.V.,

<http://www.tdh.de/content/materialien/download/index.htm?&action=details&id=171>, 2.05.05; Deutscher Bundestag, http://www.bundestag.de/bic/presse/2005/pz_050322.html, 2.05.05)

Op de sector van de sport worden door het landelijke programma *Integration durch Sport* (<http://www.integration-durch-sport.de>) onder andere jonge migranten door integratieve maatregelen met een focus op sport en recreatieactiviteiten bevordert.

Kinderen en jongeren die in Duitsland een gedoogstatus hebben, hebben de mogelijkheid aan kinderen- en jongerenreizen deel te nemen. De hoofdcommissie van Deutsche Bundesjugendring (DBJR) heeft in September 2005 unaniem een stellingname met betrekking tot de situatie van jonge vluchtelingen in de jongerenhulp aangenomen. De DBJR maakt erop attent, dat de thema's "vormgeving van een immigratiemaatschappij" en "interculturele opening" centrale thema's zijn, waarvan de implementering soms nog aan de wettelijke situatie schipbreuk lijden. Meer informatie:

<http://www.dbjr.de/index.php?m=4&pid=77&UID=77218fb1fa31502cfe52f08b87fc81e3>

Link

www.jugendmigrationsdienste.de - Website van Jugendmigrationsdienste

3.8 Jongereninformatie

3.8.1 Informatie- een adviescentra voor kinderen en jongeren

Eind jaren zestig werden in de jongereninformatie in het systeem van het communaal jongerenwerk jongereninformatiecentra gesticht, die vooral een algemeen informerende en adviesgevende functie hebben. Ze staan jongeren en jonge volwassenen en bepaalde doelgroepen ter beschikking en offeren advies in menigvuldige probleem- en conflictsituaties. Of ze informeren en geven advies direct met focus op drugs, alcohol, school, AIDS, cultuur, vrijetijd, reizen etc. of ze sturen door naar een andere vakspecifieke advies-inrichting.

De eerste van deze specifieke jongereninformatiecentra werd 1967 in München (<http://www.jiz-m.de>) geopend, gevolgd door andere steden. Ondertussen zijn er in veel, vooral grote steden informatie- en adviescentra voor jongeren te vinden.

Jongereninformatie vindt ook in veel overheidsinstellingen, jongerencentra, in jongerenverenigingen, binnen zelfhulpgroepen, in de jongerenpers en binnen het jeugdonderzoek plaats.

De informatiebemiddeling in de jongeren-sector oriënteerd zich aan de decentrale en feodale structuur van de Bondsrepubliek Duitsland. De informatieinrichtingen bevinden zich *ter plekke* op lokaal, communaal, regionaal en op landelijk niveau in de hele Bondsrepubliek en zijn voor alle jongeren bereikbaar. In totaal is het belang van de jongereninformatie binnen de laatste jaren enorm gestegen. Sinds September 2004 is het landelijke jongerenportaal Netzcheckers (<http://www.netzcheckers.de>) online.

Het vakportaal van de kinderen- en jongerenhulp (<http://www.jugendhilfeportal.de>) is een basis voor de informatie, coöperatie en communicatie van vakmensen binnen de kinderen- en jongerenhulp. Iedereen met een beroepsmatig interesse of een achtergrond binnen het vrijwilligerswerk of de wetenschappen heeft toegang tot deze gestructureerd en op vragen afgestemde platform. Het portaal omvat o.a. een register van de desbetreffende instituties op nationaal, landelijk en plaatselijk niveau, relevant materiaal en documenten, evenementenprogramma's en projectbeschrijvingen, actueel nieuws binnen de kinderen- en

jongerenhulp en een vacaturebank. Informatie wordt niet gedubbeld, maar er wordt naar de desbetreffende link doorverwezen.

De platform Jugendinfonetz.de (<http://www.jugendinfonetz.de>) werd als informatiebron voor vakmensen binnen de jongereninformatie opgebouwd. Elke inrichting in Duitsland met nadruk op jongereninformatie heeft de mogelijkheid, actief aan de vormgeving van het Jugendinfonetz mee te doen.

3.8.2 Kinderen- en jongerenmedia

Jongerenmedia hebben in de Bondsrepubliek altijd een grote rol gespeeld: uit de 1950er als televisietijdschrift opgericht *Bravo* werd een blad dat al tientallen jaren zijn jonge doelgroep bereikt. Andere tijdschriften voor jongeren zoals *Pop Rocky* en *Popcorn* zijn al lang media-dinosauriërs geworden.

Vooraf in de jaren zeventig bevrijde zich de media van de pedagogische oubolligheid van het Wirtschaftswunder. In omroepen zoals het ZDF werden jongeren-programma's zoals *direkt* mogelijk, die binnen het omroep door thema's en presentatie vaak voor discussies zorgden.

In de jaren tachtig is er een stagnatie van de media voor jongeren te constateren. Zowel uit de redacties van de kranten als ook van de radio-omroepen kwam weinig innovatie. Sinds begin van de jaren negentig is de markt voor media voor jongeren weer in beweging gekomen: veel nieuwe tijdschriften werden succesvol op de markt geplaatst. Bovendien heeft het publiekrechtelijke omroep door een plotselinge particuliere concurrentie jongeren als doelgroep herontdekt.

Typerend voor de markt voor media voor jongeren is de grote en snelle dynamiek. Sommige tijdschriften en magazine duiken plotseling op, begeleiden een nieuw trend onder en verdwijnen net zo snel als ze opgekomen zijn. De trend is weg en heel snel verliezen jongeren en sponsors hun interesse.

Ondanks elektronische media gaan veel jonge mensen door met het lezen van tijdschriften. De muziekzenders VIVA en MTV hebben weliswaar een groot deel van het reclame-potentiaal van de tijdschriften afgepakt, maar geen lezers. Dit blijkt uit een duidelijke stijging in de oplages van tijdschriften voor jongeren sinds 1990: de oplagegetallen lagen 1995 bij 4,8 miljoen, 1991 nog slechts 3,5 miljoen (rond 14 miljoen jongeren tussen 14 en 26 jaar vormen in Duitsland de doel-groep voor jongerenmedia).

Vooraf succesvol zijn de laatste jaren de zogenaamde *meisjestijdschriften* geweest. 1988 begon met *Bravo Girl* het successenreeks van deze sector. Het maakte titels zoals *Brigitte Young Miss* mogelijk, een blad dat 1990 als speciale uitgave van het vrouwentijdschrift *Brigitte* begon.

Maar niet alleen de markt voor tijdschriften is in de jaren negentig weer in beweging gekomen. Vooraf sinds de inrichting van commerciële zenders met hun jonge doelgroep en het groot succes van MTV en VIVA, die door jongeren net als radiozenders gebruikt worden, moest het publiekrechtelijke radio (ARD-omroep) reageren, om hun jonge luisteraars niet kwijt te raken. Bijzonder succesvol was hierbij *Eins Live* van de Westdeutscher Rundfunk. De uit de oud-DDR-omroep *DT 64* voortgekomen MDR-jongerenzender *Sputnik* is succesvol. Andere programma's binnen de ARD met stijgende marktaandeel onder jongeren van 14 tot 29 jaar zijn bijvoorbeeld *N-joy* (NDR), *SWF3* en *Fritz* (RBB).

De televisiezenders blijken van alle media het grootste probleem met hun jongere doelgroep te hebben: geen van de expres voor jongeren geconcipeerde uitzendingen gaat lang door. Jongeren gelden onder televisiemakers als de moeilijkste doelgroep: volgens een peiling van de WDR zit de leeftijdsgroep van 14 tot 16 iedere dag 96 minuten voor de televisie. Dat maakt ze tot de leeftijdsgroep die het minst televisie kijkt. Een groot deel van hun kijkt regelmatig naar de uitzendingen van de muziekzenders MTV en VIVA. Deze omroepen zijn

volgens de jongeren de trendsetters. Muziek, taal en presentatie zijn deel van de jongerencultuur.

(Grote delen van deze tekst werden door Ulrich Kalhöfer geschreven.)

De KidsVerbraucheranalyse 2004 constateert dat jongeren tussen 6 en 13 jaar meer zijn hebben om te lezen. De binnen deze analyse gebruikte tijdschriften bereiken 69% (64%: 2002) van alle jongens en meisjes. Het grootste bereik heeft het magazine Micky Maus met 16,2 %, gevolgd door het kindertijdschrift Junior (12,8%). Bij de jongens ligt Micky Maus met een aandeel van 22,7% boven het gemiddelde. Bij de meisjes is de tijdschrift Wendy (thema: paarden) het meest populair (11,2%) gevolgd door Junior (10,2%) en Micky Maus (9,3%). Evenals populair zijn Disneys Lustiges Taschenbuch, Bibi Blocksberg, die Simpsons, Benjamin Blümchen, Löwenzahn.

(bron: KidsVerbraucherAnalyse 2004,

http://www.ehapa.de/ehapa/e7/e36/e37/e1539/index_qer.html, 28.04.05)

Lijst met links van de Jugendpresseclub e.V. over kinderen- en jongerenmedia in Duitsland:

<http://www.jugendpresseclub.de/links.html>

3.8.3 Internationale coöperatie

De Bondsrepubliek Duitsland is lid van het **Eurodesk** (<http://www.eurodesk.org>), het Europees jongereninformatienetwerk voor informatie met betrekking tot jongeren, opleiding, onderwijs, mobiliteit in Europa en stimuleringsprogramma's. De bestaande databank wordt door iedere netpartner met nationaal data aangevuld. In Duitsland is Eurodesk binnen de IJAB – Fachstelle für Internationale Jugendarbeit der Bundesrepublik Deutschland e.V. geplaatst.

IJAB is lid van **ERYICA** (European Youth Information and Counselling Agency,

<http://www.eryica.org>), de samenwerking van informatieaanbieders voor jongeren op Europees niveau.

3.9 3.9 Kinderen en jongeren op reis

3.9.1 3.9.1 Reisgedrag van kinderen en jongeren

Jongeren in Duitsland hebben grote keuzemogelijkheden. Jonge mensen organiseren hun reizen het liefst zelf. Rond drie kwart van de jongeren tussen 14 en 19 gaan elk jaar op een langere vakantiereis. Spanje en Frankrijk zijn de meest populaire bestemmingen. Spontane wensen van de jongeren kunnen vaak door last-minute-vluchten nagekomen worden. Beslissingen worden na de lectuur van reis- en jongerentijdschriften of gesprekken met vrienden genomen. Jongeren willen tijdens hun vakantie vooral genoeg hebben, nieuwe ervaringen opdoen of nieuwe mensen leren kennen.

Jongeren reizen of alleen, met vrienden of met familie of ze boeken een vakantie in een club, die beloofd hun wensen na te komen. Commerciële aanbieders bieden op markttechnisch onderzoek gebaseerde programma's aan en constateren bij Duitse jongeren een enorme stijging.

Een stijging is ook in verband met de grote druk vanuit de arbeidsmarkt met betrekking tot reizen en buitenlandse ervaringen met een praktijk- en opleidingsrelevant aspect. Door ervaringen in het buitenland willen vooral eindexamenkandidaten die willen studeren hun kansen verbeteren. Er zijn steeds meer aanbieders van au-pair-reizen, taalcursussen, stages en banen in het buitenland etc.. Gemiddeld gaan slechts 5% van alle scholieren van het voortgezet onderwijs een schooljaar naar het buitenland. In Hamburg is het getal van *uitgewisselde* veel hoger en ligt op sommige scholen zelfs boven de tien procent. Een van de deelstaten met een laag getal is Beieren. Op grond van een Abitur na 12 schooljaren (in sommige deelstaten al geïntroduceerd, in anderen nog maar gepland) wordt een dalend interesse aan een uitwisselingsjaar in het buitenland verwacht. Beredeneert wordt dit met het

feit dat het jaar in ieder geval over gedaan moet worden omdat de buitenlandse prestaties in Duitsland over het algemeen niet aangerekend worden.

(bron: <http://www.schueleraustausch.de>)

3.9.2 Jeugdherbergen en andere accommodatie

Momenteel zijn er 604 jeugdherbergen in Duitsland. De faciliteiten van het Deutsche Jugendherbergsverband zijn op alle touristisch interessante plekken te vinden. De meeste jeugdherbergen zijn ook geschikt voor familie's en bieden sportmogelijkheden op eigen terrein aan. Veel huizen zijn geschikt voor gehandicapten. Jeugdherbergen zijn in vier categorieën verdeelt; de prijzen voor overnachting inclusief ontbijt liggen tussen de 15 en 25 euro. Meer informatie op de website van het Hauptverband des Deutschen Jugendherbergswerks <http://www.djh.org> oder <http://jugendherberge.de>.

Goedkoop overnachten kan iedereen in de meer dan 400 huizen van de Naturfreundejugend Deutschlands. Een lijst van alle huizen en verder informatie onder

<http://www.naturfreundejugend.de>

De Bundesarbeitsgemeinschaft Evangelischer Jugendferiendienste e.V

(<http://www.bej.de>) heeft in samenwerking met het SOKEV een CD-Rom uitgebracht, waarin meer dan 5000 niet-commerciële groepsaccommodatie in Duitsland te vinden zijn. Deze databank heet **GrukiD**.

Een andere databank met informatie over groepsaccommodatie in Duitsland (Deutsches Zentralverzeichnis) is via de **Redaktion Vademecum** (<http://www.gruppenunterkuenfte.de>) te verkrijgen.

3.9.3 Tips en informatie voor op reis

De Bondsrepubliek Duitsland heeft een goed uitgebouwd spoorwegnet. De verbindingen tussen de grote steden zijn heel goed. Kleinere en neventrajecten worden weliswaar minder gefrequenteerd. Algemeen gesproken is het image van de Deutsche Bahn in de laatste jaren door bezuinigingen en structuurwissel erg onder druk komen te staan.

Informatie over reducties van de Deutsche Bahn voor kinderen en jongeren is onder <http://www.bahn.de> te vinden. Er bestaat ook een mogelijkheid om online te boeken.

Voor meer informatie: <http://www.germany-tourism.de>.

Meer informatie over Duitsland voor jonge Mensen op het Europees jongerenportaal: http://www.europa.eu.int/youth/travelling_europe/index_de_de.html.

3.10 Internationaal jongerenzorg

3.10.1 Centrale inrichtingen

De volgende inrichtingen en organisaties zijn op landelijk niveau van belang:

- **Deutsch-Französisches Jugendwerk** (<http://www.dfjw.org>)
- **Deutsch-Polnisches Jugendwerk** (<http://www.dpjw.org>)
- **Baltic Sea Secretariat for Youth Affairs / Ostseesekretariat für Jugendangelegenheiten** (<http://www.balticsea-youth.org>)
- **Koordinierungszentrum Deutsch-Tschechischer Jugendaustausch – Tandem** (<http://www.tandem-org.de>)
- **Koordinierungszentrum Deutsch-Israelischer Jugendaustausch ConAct** (<http://www.ConAct-org.de>)
- **Stiftung Deutsch-Russischer Jugendaustausch** (<http://www.stiftung-dria.de>).

De internationale uitwisseling van leidinggevende functionarissen, medewerkers en vakpersoneel binnen de jongerenzorg heeft de doelstelling van uitwisseling van ervaringen met betrekking tot het vak.

De verantwoording hiervoor ligt bij de vakorganisaties in kwestie of bij de **IJAB – Fachstelle für Internationale Jugendarbeit der Bundesrepublik Deutschland e.V.** (<http://www.ijab.de>).

Een belangrijk onderdeel van het netwerk van de Europese nationale inrichtingen is de **Deutsche Agentur für das EU-Programm JUGEND IN AKTION** (<http://www.webforum-jugend.de>). De agentuur heeft de opdracht, de Europese commissie en het ministerie voor familie, bejaarden, vrouwen en jongeren bij de vormgeving van het Förderprogramm JUGEND IN AKTION (omvat ook de Europese vrijwilligersdienst) te ondersteunen.

De Deutsche Bundesjugendring (DBJR), de Deutsche Sportjugend (dsj) und de Ring Politischer Jugend (RPJ) vormen het **Deutsche Nationalkomitee für internationale Jugendarbeit** (DNK). Het DNK neemt de interesses van de Duitse jongerenorganisaties (bv. het Europäische Jugendforum) waar en werkt met internationale instituties zoals Europese Unie, Europaraad en de Verenigde Naties samen. Meer informatie onder: <http://www.dbjr.de/dnk>.

De multilaterale samenwerking krijgt door het steeds dichter samengroeiend Europa een steeds groter belang, evenals vorderingen naar de inrichting van geschikte structuren van participatie van jongeren met betrekking tot samenwerking in het kader van de Europese eenwording.

3.10.2 Samenwerking met Duitsland

Zie *Internationale samenwerking* en het hoofdstuk over de andere landen.

3.10.3 Internationale samenwerking

In het centrum van de internationale jongerenpolitieke samenwerking in Duitsland staat de **bevordering en steun van ontmoetingsprogramma's voor jongeren en vakpersoneel binnen de jongerenzorg**. Doelstelling is andere landen, volkeren en culturen te leren kennen, om op deze manier een bijdrage tot een betere communicatie tussen de volkeren bij te dragen, om begrip voor elkaar te hebben en het eigen standpunt beter te kunnen beoordelen. Belangrijk is vooral een bevordering van een Europees bewustzijn en de Europese samenwerking.

Door de medewerking van het ministerie van familie, bejaarden, vrouwen en jongeren (BMFSFJ) binnen de commissies van de Europese jongerenpolitieke samenwerking op het niveau van de lidstaten van de Europese Unie en van de Europaraad, door de bestaande bilaterale overeenkomsten over jongerenpolitieke samenwerking en het werk van de gemengde vakcommissies voor de bilaterale samenwerking in de Bondsrepubliek Duitsland met andere staten op de jongerenpolitieke sector wordt de internationale jongerenpolitiek in de Bondsrepubliek Duitsland omgezet.

Momenteel zijn er **regeringsovereenkomsten en afspraken met rond 30 landen**, die in bilaterale commissies een onderlinge instelling over de richtsnoeren van de uitwisseling met het land in kwestie en over geaardheid en omvang van de uitwisseling discuten. Naast de pure uitwisselings- en ontmoetingsprogramma's zijn er speciale programma's voor opleiding en bijscholing en voor bijzonder belangrijke thema's en terreinen. De programma's worden over het algemeen van onafhankelijke inrichtingen binnen de jongerenzorg uitgevoerd, vooral van jongerenverenigingen, opleidingsinrichtingen en andere organisaties en instituties binnen de jongerenopleiding en de jongerenzorg, van internationale jongeren- en sociaaldiensten (workcamps) en ook van inrichtingen op communaal niveau.

De focus lag in het verleden vooral op Frankrijk, de lidstaten van de EU en na 1989 op de landen in Midden- en Oost-Europa, met vooral Polen. Goede contacten bestaan ook met

landen op andere continenten (Japan) en sommige landen in Zuid-Amerika (Chili, Colombia). Nieuw is de samenwerking met China.

4 Verder

4.1 Documenten

Als voorbeeld voor de talrijke bilaterale Akdommen door de Bondsrepubliek Duitsland wordt hier naar de nieuwste overeenkomst, de Duits-Chinese overeenkomst in het kader van de jongerenhulp van 14 september 2006 (http://www.ijab.de/downloads/news/Vereinbarung-D_CH.pdf) verwezen.

Meer overeenkomsten van de Bondsrepubliek Duitsland onder *Documenten* in de databanken van de andere landen.

4.2 Literatuur

Informatie over boeken, de boekhandel en bibliotheken in Duitsland

- Börsenverein des Deutschen Buchhandels, <http://www.buchhandel.de>
- Deutscher Bibliotheksverband e.V., <http://www.bdbibl.de/dbv/>

Boeken en folders over de internationale jongerenzorg: <http://www.ijab.de> (homepage van IJAB – Fachstelle für Internationale Jugendarbeit der Bundesrepublik Deutschland e.V.) onder *Bestellservice > Bücher, Broschüren und Flyer für Fachkräfte*.

Materiaal met betrekking tot kinderen en jongeren in Duitsland

- <http://www.bmfsfj.de> (homepage van het Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, BMFSFJ)
- <http://www.statistik-bund.de> (homepage van het **Statistische Bundesamt**. De nieuwste publikatie heeft de titel: **Im Blickpunkt: Jugend in Deutschland**, Wiesbaden 2000, ISBN: 3-8246-0446-9 (ook online bestelbaar op de website)
- **Kinderreport Deutschland**. Uitgegeven door het Deutsche Kinderhilfswerk e.V. (<http://www.dkhw.de>), München 2004
- IG-Metall-Jugendstudie. **Lebenseinstellungen junger Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer**. IG Metall (Uitgever), Marburg 2002
- **Kinder- und Jugendpolitik. Kinder- und Jugendhilfe in der Bundesrepublik Deutschland. Strukturen. Institutionen. Organisationen**. Uitgever: IJAB e.V. i.o.v. het BMFSFJ, Bonn, 2003. Bestellen onder [info\(at\)ijab.de](mailto:info(at)ijab.de). Op het internet onder <http://www.kinder-jugendhilfe.info>.

Gesundheit von Kindern und Jugendlichen. Schwerpunktbericht der Gesundheitsberichtserstattung des Bundes, Berlin 2004:

http://www.apug.de/archiv/pdf/rki_gesundheit_kinder_2004.pdf

<http://www.anders-cool.de> (Homepage van de tentoonstelling van de **Bundesarbeitsgemeinschaft Jugendsozialarbeit (BAG JAW)** over de situatie van allochtone en autochtone jongeren in Duitsland)

Wir bleiben draußen - Schulpflicht und Schulrecht von Flüchtlingskindern in Deutschland. terre des hommes Deutschland e.V., 2005, download:

<http://www.tdh.de/content/materialien/download/index.htm?&action=details&id=171>

Viele Welten leben - Lebenslagen von jungen Frauen mit griechischem, italienischem, jugoslawischem, türkischem und Aussiedlerhintergrund. Documentatie van het Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, Berlin 2004. Download:

<http://www.bmfsfj.de/RedaktionBMFSFJ/Abteilung5/Pdf-Anlagen/viele-welten.property=pdf.pdf>

- **Mädchen mit Migrationshintergrund und sportliches Engagement**. Speciaal onderzoek met betrekking tot de documentatie van de situatie van jonge vrouwen ... download:

<http://www.bmfsfj.de/RedaktionBMFSFJ/Abteilung5/Pdf-Anlagen/maedchen-migrantinnen-sport.property=pdf.pdf>

- 15. Shell Jugendstudie „Jugend 2006 – Eine pragmatische Generation unter Druck“, Fischer Taschenbuch Verlag, 2006

Meer publicaties met betrekking tot jongeren

- **Juventa Verlag**
Ehretstr. 3, 69469 Weinheim, E-Mail: [juventa\(at\)juventa.de](mailto:juventa(at)juventa.de), Internet:
<http://www.juventa.de>
- **Hermann Luchterhand Verlag GmbH**
Heddesdorfer Str. 31, 56564 Neuwied, E-Mail: [info\(at\)luchterhand.de](mailto:info(at)luchterhand.de), Internet:
<http://www.luchterhand.de>

4.3 Adressen

Ambassades, consulaten, delegaties

Homepage van het Ministerie van Buitenlandse zaken (<http://www.auswaertiges-amt.de>) met alle adressen van Duitse delegaties en consulaten evenals van andere staten in Duitsland

Ministeries en andere overheidsinrichtingen

Bundeskanzleramt

(Bondskanselarij)

Willy-Brandt-Str. 1, 10557 Berlin

Tel.: 01888 400-0, 030 400-0, Fax: 030 400-1818, -1819

E-Mail: [internetpost\(at\)bundeskanzlerin.de](mailto:internetpost(at)bundeskanzlerin.de), Internet: <http://www.bundeskanzlerin.de>

Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugendliche (BMFSFJ)

(Familie, bejaarden, vrouwen en jongeren)

Alexanderplatz 6, 10178 Berlin

Postadres: 11018 Berlin

Tel.: 030 20655-0, Fax: 030 20655-1145

Internet: <http://www.bmfsfj.de>

Afdeling Bonn:

Rochusstr. 8–10, 53123 Bonn

Tel.: 0228 930-0, Fax: 0228 930-4913

Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugendliche

- Kinderenredactie -

Alexanderplatz 6, 10178 Berlin

E-Mail: [redaktion.kinderzeitung\(at\)bmfsfj.de](mailto:redaktion.kinderzeitung(at)bmfsfj.de), Internet: <http://www.kinder-ministerium.de>

Auswärtiges Amt

(Bondsministerie van Buitenlandse Zaken)

Werderscher Markt 1, 10117 Berlin

Postadres: 11013 Berlin

Tel.: 01888 17-0, Fax: 01888 17-3402

E-Mail: [poststelle\(at\)auswaertiges-amt.de](mailto:poststelle(at)auswaertiges-amt.de), Internet: <http://www.auswaertiges-amt.de>

Meer adressen van Bondsduitse **ministeries**: <http://www.bundesregierung.de>

Bundesarchiv

Potsdamer Str. 1, 56075 Koblenz

Tel.: 0261 505-0, Fax: 0261 505-226

Internet: <http://www.bundesarchiv.de>

Statistisches Bundesamt

(Federeal Bureau voor de Statistiek)

Gustav-Stresemann-Ring 11, 65189 Wiesbaden
Tel.: 0611 75-1, Fax: 0611 724000
E-Mail: info(at)destatis.de, Internet: <http://www.destatis.de>

Afdeling Bonn:
Graurheindorfer Strasse 198, 53117 Bonn
Tel.: 01888 644-1, Fax: 01888 643- 8990, -8991

Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland

(Deelstaat-Ministers van Opleiding en Cultuur)
Lennéstr. 6, 53113 Bonn
Postfach 2240, 53012 Bonn
Tel.: 0228 501-0, Fax: 0228 501-777
Internet: <http://www.kmk.org>

Afdeling Berlin:
Markgrafenstr. 37, 10117 Berlin (Wissenschaftsforum am Gendarmenmarkt)
Tel.: 030 25418-400, Fax: 030 25418-4 50

Geassocieerd met de Kultusministerkonferenz is de **Pädagogische Austauschdienst (PAD)**.

Inrichtingen ter bemiddeling van cultuur

Deutscher Akademischer Austauschdienst

(Uitwisselingen op academisch niveau)
Kennedyallee 50, 53175 Bonn
Postfach 20 04 04, 53134 Bonn
Tel.: 0228 882-0, Fax: 0228 882444
E-Mail: postmaster(at)daad.de, Internet: <http://www.daad.de>

Afdeling Berlin:
Berliner Künstlerprogramm
Markgrafenstraße 37, 10117 Berlin (Wissenschaftsforum am Gendarmenmarkt)
Postfach 240, 10106 Berlin
Tel.: 030 202208-0, Fax: 030 2041-267
E-Mail: BKP.Berlin(at)daad.de

Goethe-Institut e.V.: <http://www.goethe.de>

Haus der Kulturen der Welt

John-Foster-Dulles-Allee 10, 10557 Berlin
Tel.: 030 397870, Fax: 030 3948679
E-Mail: info(at)hkw.de, Internet: <http://www.hkw.de>

Jongeren- en sportverenigingen

Arbeitsgemeinschaft für Kinder- und Jugendhilfe (AGJ)

Mühlendamm 3, 10178 Berlin
Tel.: 030 40040-210, Fax: 030 40040-232
E-Mail: agj(at)agj.de, Internet: <http://www.agj.de>

Deutscher Bundesjugendring (DBJR)

Mühlendamm 3, 10178 Berlin
Tel.: 030 40040-400, Fax: 030 40040-422
E-Mail: info(at)dbjr.de, Internet: <http://www.dbjr.de>

Jugendpresse Deutschland

Wöhlerstraße 18, 10115 Berlin

Tel.: 030 450865-50, Fax: 030 450865-59

E-Mail: buero(at)jugendpresse.de, Internet: <http://www.jugendpresse.de>

Deutsche Sportjugend im Deutschen Sportbund – dsj

Otto-Fleck-Schneise 12, 60528 Frankfurt am Main

Tel.: 069 6700-0, Fax: 069 6702-691

E-Mail: dsj(at)dsj.de, Internet: <http://www.dsj.de>

Stiftung Deutsche Jugendmarke e.V.

Kennedyallee 105-107, 53175 Bonn

Tel.: 0228 9302864

Stiftung Demokratische Jugend

Grünberger Straße 54, 10245 Berlin

Tel.: 030 2945280, Fax: 030 2945281

Internet: <http://www.jugendstiftung.org>

Deutsches Jugendinstitut e.V.

Nockherstr. 2, 81541 München

Tel.: 089 62306-0, Fax: 089 62306-162

Internet: <http://www.dji.de>

Inrichtingen met betrekking tot politieke en culturele jongerenopleiding en jongerenzorg**Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung**

Küppelstein 34, 42857 Remscheid

Tel.: 02191 794390, Fax: 02191 794389

E-Mail: info(at)bkj.de, Internet: <http://www.bkj.de>

Kooperationsverbund Jugendsozialarbeit

Stabsstelle

Chausseestraße 128/129, 10115 Berlin

Tel.: 030 288789538, Fax: 030 28878955

E-Mail: kooperationsverbund(at)jugendsozialarbeit.de, Internet:

<http://www.jugendsozialarbeit.de>

Jongereninformatiecentra en jongerenreisbureaus

Lijst van jongereninformatiecentra in Duitsland: <http://www.rausvonzuhause.de/cgi-bin/showcontent.asp?ThemaID=16>

Lijst van de vestigingen van Sta Travel Reisebüros, gespecialiseerd op jongerenreizen:

http://www.statravel.de/sta_travel_bueros/index.shtml

Jongerenaccomodatie**Deutsches Jugendherbergswerk**

Bad Meinberger Str. 1, 32760 Detmold

Tel.: 05231 9936-0, Fax: 05231 9936-63

E-Mail: zdms(at)djh.org, Internet: <http://www.djh.org>

Naturfreundejugend Deutschlands

Haus Humboldtstein, 53424 Remagen

Tel.: 02228 9415-0, Fax: 02228 9415-22

E-Mail: nfjd(at)naturfreundejugend.de, Internet: <http://www.naturfreundejugend.de>

Redaktion Vademecum

Gerd Grützmacher

Auf dem Dörnchen 6, 51580 Reichshof-Fahrenberg

E-Mail: info(at)gruppenunterkuenfte.de, Internet: <http://www.gruppenunterkuenfte.de>

Inrichtingen en organisaties van internationale jongerenzorg**IJAB – Fachstelle für Internationale Jugendarbeit der Bundesrepublik Deutschland e.V.**

Godesberger Allee 142 – 148, 53175 Bonn

Tel.: 0228 9506-0, Fax: 0228 9506-199

E-Mail: info(at)ijab.de, Internet: <http://www.ijab.de>

Deutsches Nationalkomitee für internationale Jugendarbeit (DNK)

c/o Deutscher Bundesjugendring

Mühlendamm 3, 10178 Berlin

Tel.: 030 40040-420, Fax: 030 40040-422

Internet: <http://www.dbjr.de>

JUGEND für Europa - Deutsche Agentur JUGEND IN AKTION

c/o IJAB

Godesberger Allee 142 – 148, 53175 Bonn

Tel.: 0228 9506-0, Fax: 0228 9506-222

E-Mail: jfe(at)jfemail.de, Internet: <http://www.webforum-jugend.de>

Deutsch-Französisches Jugendwerk (DFJW)

Molkenmarkt 1-3, 10179 Berlin

Tel.: 030 288757-0, Fax: 030 288757-88

E-Mail: info(at)dfjw.org, Internet: <http://www.dfjw.org>

Deutsch-Polnisches Jugendwerk (DPJW)

Friedhofsgasse 2, 14473 Potsdam

Tel.: 0331 28479-0, Fax: 0331 27527

E-Mail: buero(at)dpjw.org, Internet: <http://www.dpjw.org>

Koordinierungszentrum Deutsch-Tschechischer Jugendaustausch Tandem

Maximilianstr. 7, 93047 Regensburg

Tel.: 0941 58557-0, Fax: 0941 58557-22

E-Mail: tandem(at)tandem-org.de, Internet: <http://www.tandem-org.de>

Koordinierungszentrum Deutsch-Israelischer Jugendaustausch ConAct

Altes Rathaus, Markt 26, 06886 Lutherstadt Wittenberg

Tel.: 03491 420260, Fax: 03491 420270

E-Mail: info(at)ConAct-org.de, Internet: <http://www.ConAct-org.de>

Japanisch-Deutsches Zentrum Berlin

Afdeling Deutsch-Japanischer Jugendaustausch (DJJA)

Hitomi Makino, Nauka Miura

Saargemünder Str. 2, 14195 Berlin

Tel.: 030 83907193, Fax: 030 83907220

E-Mail: hmakino(at)jdzb.de, nmiura(at)jdzb.de, Internet: <http://www.idzb.de>

Baltic Sea Secretariat for Youth Affairs

c/o Landesjugendring Schleswig-Holstein

Ostseesekretariat für Jugendangelegenheiten

Holtenauer Str. 99, 24105 Kiel

Tel.: 0431 8009847, Fax: 0431 800 98 41

E-Mail: info(at)balticsea-youth.org, Internet: <http://www.balticsea-youth.org>

Stiftung Deutsch-Russischer Jugendaustausch

Mittelweg 117b, 20149 Hamburg

Tel.: 040 8788679-0, Fax: 040 8788679-20

E-Mail: info(at)stiftung-drja.de, Internet: <http://www.stiftung-drja.de>